

Кое право ще се прилага? - Кипър

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Източници на действащите норми
  - 1.1 Национални правни норми
  - 1.2 Многостранни международни конвенции
  - 1.3 Основни двустранни конвенции
- 2 Прилагане на стълкновителни норми
  - 2.1 Задължение на съдията да прилага служебно стълкновителните норми
  - 2.2 Препращане
  - 2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)
  - 2.4 Изключения от обичайното прилагане на стълкновителни норми
  - 2.5 Доказване на чуждестранен закон
- 3 Стълкновителни норми
  - 3.1 Договорни задължения и правни действия
  - 3.2 Извъндоговорни задължения
  - 3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)
  - 3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване
    - 3.4.1 Установяване на произход
    - 3.4.2 Осиновяване
  - 3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка
    - 3.5.1 Брак
    - 3.5.2 Извънбрачни двойки/фактическо съжителство и партньорства
    - 3.5.3 Развод и съдебна раздяла
    - 3.5.4 Задължения за издръжка
  - 3.6 Режими на имуществени отношения
  - 3.7 Завещания и наследяване
  - 3.8 Недвижимо имущество
  - 3.9 Несъстоятелност

1 Източници на действащите норми

1.1 Национални правни норми

Когато в съда се завежда трансгранично дело, нормите, определящи кое е приложимото право в Кипър, са главно предвидените в правото на ЕС, и по-специално Регламент (ЕО) № 593/2008 (Рим I) относно приложимото право към договорни задължения и Регламент (ЕО) № 864/2007 (Рим II) относно приложимото право към извъндоговорни задължения.

В други отношения кипърските съдилища се ръководят от собствената си съдебна практика, тъй като липсват съответните национални закони или кодифицирани норми. При липсата на съответна кипърска съдебна практика съдилищата прилагат английското общо право съгласно член 29, параграф 1, буква в) от Закона за съдилищата (Закон 14/60).

1.2 Многостранни международни конвенции

Хагска конвенция от 1 юли 1985 г. за приложимото право към доверителната собственост и признаването ѝ, ратифицирана от Република Кипър по силата на Закон за ратифициране 15 (III) от 2017 г.

1.3 Основни двустранни конвенции

Не се прилага.

2 Прилагане на съгласителни норми

2.1 Задължение на съдията да прилага служебно съгласителните норми

Съдията не е задължен да прилага тези норми по своя собствена инициатива. Въпросът може да бъде повдигнат само от страна по делото, която трябва да успее да докаже, като представи доказателства, че правото на друга държава има предимство пред правото на Кипър. Ако съдът не е убеден в това, се прилага правото на Кипър.

Тъй като посочената по-горе практика е въпрос на доказателства и процедура, тази практика не се засяга от посочените по-горе Регламент (ЕО) № 593/2008 и Регламент (ЕО) №864/2007.

2.2 Препращане

Съгласно Регламент (ЕО) № 593/2008 и Регламент (ЕО) № 864/2007 не се допуска прилагане на правилото за *препращане*. В случаите, които не попадат в обхвата на тези регламенти обаче, правилото за *препращане* може да се прилага, както следва:

Съдът, който разглежда дело, за което е установено, че следва да се приложи правото на друга държава, трябва да приложи или само вътрешните национални норми на това право, или правото в неговата цялост, включително международните норми, приложими съгласно това право.

Усложнението в последния случай произтича от факта, че нормите за приложимото право съгласно правната система на въпросната друга държава могат да препращат съдията към правото на Кипър, което той трябва да приложи (*препращане*). В този случай съдът има две възможности: или да приеме правилото за *препращане* и да приложи правото на Кипър (теория за „частично препращане“), или да го отхвърли и да приложи правото на другата държава в неговата цялост („пълно препращане“).

2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)

За да се предотвратят всякакви проблеми, които биха могли да възникнат при промяна на критерия на привързване (напр. местожителство, мястото, на което се прехвърля движимата вещ или доверителната собственост, и т.н.), правилото за приложимото право обикновено се използва за определяне на датата, на която е установен критерият на привързване. Като пример вж. член 7 от Хагската конвенция от 1 юли 1985 г. относно доверителната собственост.

2.4 Изключения от обичайното прилагане на съгласителни норми

Правото на друга държава не следва да се прилага дори когато нормите за приложимо право изискват неговото прилагане, ако то е несъвместимо с обществения ред на Република Кипър. Съгласно съдебната практика понятието „обществен ред“ включва основните принципи на правосъдието и обществения морал и етика (*Pilavachi & Co Ltd /International Chemical Co Ltd (1965 г.) 1 CLR 97*).

Правото на друга държава не следва да се прилага и по отношение на мита, данъци и данъчно облагане.

2.5 Доказване на чуждестранен закон

Прилага се правилото, установено по делото *Royal Bank of Scotland plc/Geodrill Co Ltd и други (1993 г.) 1 JSC 753*, съгласно което страна, която твърди, че по нейното дело се прилага чуждо право, трябва първо да направи искане за

неговото прилагане, след което да представи доказателства по отношение на него, които да убедят съда. Ако въз основа на тези доказателства съдът не е убеден, че се прилага чуждото право, или ако никоя от страните не е подала такова искане, се прилага правото на Кипър.

3 Стълкновителни норми

3.1 Договорни задължения и правни действия

Регламент (ЕО) № 593/2008 (Рим I) се прилага към всички договорни задължения и правни актове, когато се подвигва въпросът кое право следва да се прилага.

3.2 Извъндоговорни задължения

Регламент (ЕО) № 864/2007 (Рим II) се прилага в повечето случаи, като общо правило предвидено в него е, че приложимото право следва да бъде определено въз основа на мястото, където е настъпила вредата (*lex loci damni*), независимо от държавата или държавите, в които биха могли да настъпят непреките последици. С регламента се определят и специални норми относно начините на определяне на приложимото право за специални видове извъндоговорни задължения, като например нелоялна конкуренция и отговорност за вреди от стоки.

По отношение на доверителната собственост се прилага (ратификационния) закон относно приложимото право от 2017 г. към доверителната собственост и признаването ѝ (Закон 15 (III)/2017), с който се ратифицира Хагската конвенция от 1985 г. Съгласно Закона за ратифицирането и конвенцията доверителната собственост следва да се урежда от правото, избрано от доверителните собственици. В противен случай доверителната собственост следва да се урежда от правото, с което е най-тясно свързана.

3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)

Фамилно име

При определяне на фамилното име се прилага Законът за отношенията между родители и деца (Закон 216/90). Съгласно Закон 216/90 фамилното име на детето се определя с обща декларация, подадена от неговите родители в срок до три месеца от датата на раждането му. Ако родителите не успеят да подадат такава декларация, детето получава фамилното име на бащата. Фамилното име на майката се дава на дете, което е родено извън брака, освен ако детето не бъде припознато от бащата или докато това стане.

Местожителство

Местожителството на дадено лице се определя съгласно глава 195 от Закона за завещанията и наследството, който предвижда, че местожителството на всяко лице във всеки един момент е или местожителството, получено при раждането („местожителство по произход“), или местожителството, което лицето е придобило или е запазило по свое усмотрение („местожителство по избор“).

В случай на дете, родено в брака, което е родено, докато бащата е жив, местожителството по произход на детето е местожителството на бащата към момента на раждане на детето.

В случай че детето е родено извън брака или детето е родено след смъртта на бащата, местожителството по произход на детето е местожителството на майката към момента на раждане на детето.

Правоспособност и дееспособност

Брачната дееспособност на дадено лице е предмет на Закона за брака (Закон 104(I)2013), като в член 14 от него се предвижда, че дадено лице няма брачна дееспособност, ако то не е навършило осемнадесет години или ако към датата на сключване на брака е неспособно да даде съгласието си поради психично разстройство или умствена изостаналост, мозъчно или друг вид заболяване, или наркотична зависимост, които не му позволяват да разбира и да е наясно какво прави.

Въпреки това дори ако въпросната двойка или единият от двамата е на възраст под осемнадесет години, се счита, че те притежават брачна дееспособност, ако са навършили най-малко шестнадесет години, или ако техните попечители са дали писмено съгласие, или има сериозни причини, които оправдават брака. Когато горепосоченото съгласие е отказано или няма попечител, въпросът дали дадено лице разполага с брачна дееспособност, трябва да бъде решен от съда по семейни дела на района, в който пребивава въпросното лице.

Що се отнася до дееспособността, член 11 от глава 149 от Закона за договорите предвижда, че дадено лице е дееспособно, ако е вмняемо и не е лишено от дееспособност по закон. В закона се предвижда, че лице, сключило брак, не се счита за недееспособно единствено поради факта, че не е навършило осемнадесет години.

3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване

3.4.1 Установяване на произход

Правните взаимоотношения между родител и дете, включително родителската отговорност, издръжката и комуникацията, се уреждат от правото на Кипър, и по-специално Закона за отношенията между родители и деца (Закон 216/90).

Регламент (ЕО) № 2201/2003 (Брюксел IIa) и Регламент (ЕО) № 4/2009, както и Хагската конвенция от 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата се прилагат и по отношение на обхванатите от тях области.

3.4.2 Осиновяване

Когато в кипърските съдилища се провежда процедура по осиновяване, се прилага правото на Кипър, независимо дали делото за осиновяване има трансграничен характер.

3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка

3.5.1 Брак

В Кипър въпроси, свързани със сключването и разтрогването на брак, се уреждат съгласно Закона за брака от 2003 г. (Закон 104(I)/2003). Те също така са предмет на Конвенцията на ООН за съгласието за брак, минимална възраст за встъпване в брак и регистрация на браковете, ратифицирана в Република Кипър със Закон 16(III)/2003.

3.5.2 Извънбрачни двойки/фактическо съжителство и партньорства

3.5.3 Развод и съдебна раздяла

Въпроси, свързани с развода, се уреждат от член 111 от Конституцията и Закона за опита за помирение и духовно прекратяване на брака от 1990 г. (Закон 22/1990) във връзка с религиозните бракове и Закона за брака (Закон 104(I)/2003).

В областта на признаване на развода и законната раздяла се прилага Хагската конвенция за признаване на разводите и законната раздяла от 1971 г., ратифицирана от Република Кипър със Закон 14(III)/1983.

3.5.4 Задължения за издръжка

Задължения за издръжка

Съгласно Закона за имуществените отношения между съпрузи (Закон 232/1991), изменен:

Ако съпрузите преустановят съжителството си, по искане на единия съпруг съдът може да издаде нареждане за издръжка, с която да се разпореди на другия съпруг да плати издръжка на съпруга жалбоподател.

Задълженията за издръжка между бивши съпрузи се прилагат, когато някой от тях не може да се издържа със собствения си доход или имущество, и:

- а) ако след приключване на развода и при изтичане на посочените по-долу срокове, възрастта или здравословното състояние на съпруга(та) са такива, че не може да започне или да продължи професионалната си дейност, което би му/й гарантирало, че може да се издържа сам;
- б) ако той/тя се грижи за малолетно или непълнолетно дете, или за пълнолетно дете, или друг зависим член на семейството, който не може да се грижи сам за себе си поради физическо или психическо увреждане, и по този начин лицето, което предявява иска, е възпрепятствано да намери подходяща работа;
- в) ако той/тя не може да намери стабилна и подходяща работа, или се нуждае от професионално обучение, за не повече от три години, след като разводът е приключен;
- г) във всеки друг случай, когато отпускането на издръжка към момента на приключване на развода е необходимо по съображения за равенство.

Издръжка може да бъде отказана или ограничена поради сериозни основания, особено ако бракът е кратък или ако съпругът, който може да има право на издръжка, е виновен за развода или за прекратяване на съжителството, или доброволно е предизвикал собствената си бедност.

Също така, когато обстоятелствата го изискват, правото на издръжка следва да бъде прекратено или нареждането за издръжка да бъде съответно променено.

Задължения за издръжка на малолетно или непълнолетно дете.

Съгласно Закона за отношенията между родители и деца (Закон 216/90) задълженията за издръжка на малолетно или непълнолетно дете се поемат и от двамата родители в съответствие с техните финансови средства. Посоченото по-горе родителско задължение може да бъде продължено по силата на решение и съдебна спогодба дори и след като детето достигне пълнолетие, когато това е оправдано от изключителни обстоятелства (например детето е недееспособно или има увреждане, служи в Националната гвардия или посещава курсове в учебно заведение или професионално училище).

Правото на издръжка на малолетно или непълнолетно дете от неговите родители остава дори ако то притежава имущество.

3.6 Режи́ми на имуществени отношения

Прилага се член 13 от Закон 232/1991, чието общо правило е, че бракът не променя автономността на съпрузите по отношение на имуществото. Член 14 от закона обаче дава възможност на единия съпруг да предяви претенция по отношение на имуществото на другия в случай на прекратяване или унищожаване на брака, при условие че съпругът, подал иска, е допринесъл за увеличаване на имуществото на другия съпруг по какъвто и да е начин. Страната, която има претенция, може да предяви иск да ѝ бъде изплатена тази част от увеличението, за която е допринесла.

Приносът на единия от съпрузите за увеличаване на имуществото на другия съпруг се счита за една трета от увеличението, освен когато е доказано, че приносът е по-малък или по-голям.

Увеличаването на имуществото на съпрузите не включва това, което са придобили от подаръци, наследство, завещателно разпореждане или друго дарение.

3.7 Завещания и наследяване

Наследяването и всички въпроси, свързани с наследството, с изключение на формата, използвана при съставянето и отмяната на завещание, се уреждат от Регламент (ЕС) № 650/2012 относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство.

В съответствие с член 22 от посочения по-горе регламент всяко лице може да избере за приложимо право по въпросите, свързани с наследяването му като цяло, правото на държавата, чийто гражданин е към момента на избора или към момента на смъртта. Изборът на право се прави с изрична декларация.

Когато има съставено завещание, се прилага Хагската конвенция от 5 октомври 1961 г. относно стълкновението на закони в областта на формата на завещателните разпореждания. В съответствие с член 1 от Конвенцията дадено завещателно разпореждане е валидно по отношение на формата, ако неговата форма е в съответствие с вътрешното право:

- а) на мястото на съставянето му от завещателя, или
- б) на националността на завещателя или към момента, когато е направил разпореждането, или към момента на неговата смърт, или
- в) на местожителството или постоянното пребиваване на завещателя или към момента, когато е направил разпореждането, или към момента на неговата смърт, или
- г) на мястото, където се намират недвижимите имоти, когато се отнася за такива.

3.8 Недвижимо имущество

Регламент (ЕО) № 593/2008 (Рим I), в който се предвижда, че договорът се урежда от избрано от страните право, което се прилага към отношенията, създаващи задължения, които са свързани с недвижимата вещ. При липса на избор се прилага член 4 от регламента, в който изрично се посочва приложимото право във всеки от случаите.

Що се отнася до договорите, свързани с вещното право, в съответствие със съдебната практика на съдилищата в Кипър съдът прилага юрисдикцията на държавата, където се намира недвижимата вещ (*lex situs*).

3.9 Несъстоятелност

Приложимото право се определя от Регламент (ЕО) № 1346/2000 относно производството по несъстоятелност. Това е правото на държавата, на чиято територия се образуват такива производства.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 17/04/2018